



GORNJI GRAD

KAMENITA VRATA



natječaj iz 1930 (S. Hribar, V. Antolić i J. Seissel) bit će realiziran generalnim urbanističkim planom iz 1933–36; on će zadovoljiti sve graditeljske potrebe do 1953, kada se radi urbanistički plan grada, odn. do 1962, kada je donesen plan južnoga Zagreba. Vrednujući sve elemente dotadašnjega urbanizma s osobitim tretmanom povijesne podloge, urbanistički planovi iz 1971. i osobito onaj iz 1981. dat će izgradnji Zagreba pečat srednjoeur. urbaniteta.

Romanika. Pretpostavlja se da je nakon utemeljenja biskupije građena romanička katedrala krajem XI. i tijekom XII. st. Blizu katedrale u kapeli Sv. Stjepana u nadbiskupskom dvoru otkriveni su romanički kapitel i kontrafor. Romanički stupovi u crkvi Sv. Marka i prozor otkriven na juž. pročelju svjedoče da je ta gradska župna crkva građena oko sred. XIII. st., tj. poslije konstituiranja grada (Zlatna bula 1242), a prije 1256. kada je kralj odobrio održavanje sajмова o blagdanu Sv. Marka (markovski sajam). Istodobno su građene zidine i kule *Gradeca* (Gornjega grada). Najbolje održana, kula *Lotrščak* ima odlike romaničke obrambene arhitekture: četverostrana je, zidova debljine oko 2 m, građena od nepravilno tesana kamenja. U to doba sagradili su na brdu Gradecu i kanonici svoju kulu (*Popov toranj*) jednakih karakteristika (pregrađena u XVI. st.).

Gotika je ovladala Zagrebom u drugoj pol. XIII. st. U oblicima rane gotike impozantnih dimenzija sagradili su franjevci svoju crkvu Sv. Franje na Kaptolu nedugo poslije sred. XIII. st. Jednobrodna dvoranska građevina s dugačkim korskim svetištem prošla je određene promjene u ranome baroku i za regotizacije. Biskup Timotej gradio je (o. 1269–84) gotičku katedralu ili je staru tako obnovio da je njegov zahvat imao značaj novogradnje. Podignuo je glavnu apsidu s gl. oltarom Sv. Stjepana kralja, dvije